

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1815/2022
28.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Гордане Комненић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Никола Спајић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2693/21 од 04.11.2021. године, у седници већа одржаној дана 28.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2693/21 од 04.11.2021. године тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Руми П 692/20 од 26.08.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужилци накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 22.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Руми П 692/20 од 26.08.2021. године усвојен је тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужилци исплати износ од 1.250.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 26.08.2021. године, као дана пресуђења па до исплате, и то на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове и патњу због нарушеног личног и породичног живота услед неизвесности, неодговарања држаних органа, намерног скривања и заташкавања чињеница које се односе на рођење и даљу судбину њеног детета рођеног ...1986. године у Сремској Митровици те због реакција и ставова надлежних органа који су показали незаинтересованост да се утврди где је и каква је судбина њеног детета; тужилца је ослобођења од обавеза плаћања судске таксе на тужбу и пресуду; обавезана је тужена да тужилци надокнади трошкове парничног поступка у износу од 106.125,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности ове пресуде па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2693/21 од 04.11.2021. године жалба тужене је усвојена и пресуда Основног суда у Руми П 692/20 од 26.08.2021. године у побијаном делу преиначена тако што је одбијен тужбени захтев да се обавезе тужена Република Србија да тужиљи АА из ... исплати износ од 1.250.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 26.08.2021. године, као дана пресуђења, па до исплате, и то на име надокнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове и патњу због нарушеног личног и породичног живота услед неизвесности, неодговарања државних органа, намерног скривања и заташкавања чињеница које се односе на рођење и даљу судбину њеног детета рођеног ...1986. године у Сремској Митровици и то због реакција и ставова надлежних државних органа који су показали незантересованост да се утврди где је и каква је судбина њеног детета, и тако што је обавезана тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 33.750,00 динара; Обавезана је тужилца да туженој на име накнаде трошкова жалбеног поступка исплати износ од 22.500,00 динара.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је оценио да је ревизија дозвољена, у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 72/11...18/20), због чега није било потребе да се разматра испуњеност услова из члана 404. Закона о парничном поступку у погледу изузетне дозвољености изјављене ревизије.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужилце основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на остале битне повреде одредаба парничног поступка због којих се ревизија може изјавити, применом члана 407. став 1. тачка 2. и тачка 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је са својим садашњим супругом ББ затруднела и за време трудноће је редовно ишла на гинеколошке прегледе у Дом здравља ..., а трудноћа се одвијала уобичајено, без проблема. На Гинеколошком одељењу Медицинског центра у Сремској Митровици тужилца је примљена неколико дана пре порођаја – ...1986. године, при чему јој није прописана никаква терапија нити је било какву терапију користила до порођаја, који је отпочео ...1986. године. Тужилца се породила око 22,30 часова под девојачким презименом ..., порођај је текао уобичајено у присуству два лекара и више медицинских сестара. Непосредно након порођаја дете није заплакало, у том тренутку медицинска сестра је рекла да изгледа да беба не дише, потом је узела дете за ноге тако да је исто било окренуто главом на доле, те је кренула према излазу у другу просторију, што је тужилца испратила погледом. Тужилци нико од медицинских радника ништа није саопштавао у вези са развојем догађаја у вези детета већ су јој рекли да се не брине. Саопштено јој је да је дете мушког пола. Медицинска сестра која је тужилцу сместила у собу са трудницама након тога, изјавила је да је беба умрла и да не може ништа да јој каже, а да ће јој све објаснити лекар, који се никада није појавио нити је тужилца добила било какво објашњење, иако је отпуштена после неколико дана. Тужилином супругу, који је дошао у посету тужилци, саопштено је да је дете преминуло, а на његово тражење да га види речено му је од стране медицинске сестре да је боље да не види дете, јер је то стресна ситуација за родитеља, а да се детету омотала пупчана врпца око врата и да ће

му све доктор објаснити. Тужилца је отпуштена из болнице и неколико пута је одлазила код доктора ВВ тражећи обдукциони налаз, који јој никада није предат.

Тужилца и њен супруг су 2014. године поднели захтев Општој болници у Сремској Митровици да им се достави историја болести новорођенчета и мајке и остала медицинска документација. Од тражене документације тужилци је достављена спроводница леша, део порођајног протокола и део патолошког протокола, а остала медицинска документација није могла да буде достављена из техничких разлога, с обзиром на временску дистанцу. У отпусној листи и изводу из порођајног протокола наведено је да се тужилца породила ...1986. године, ког дана је издата и спроводница леша, а наведени датум уписан је и у Извод из матичне књиге рођених, при чему у Изводу из матичне књиге рођених, као ни у пријави рођења детета нису наведени подаци о оцу, а тужилца пријаву рођења детета није потписала нити је дала било какве податке.

ЈКП „Комуналије“ из Сремске Митровице је обавестило супруга тужилце, дана 23.09.2014. године, да ово предузеће нема евидентиране податке о томе да је њихово дете сахрањено на неком од гробаља којим управља ово предузеће, а да је у периоду пре 1990. године надлежност за поступање са умрлим бебама имала болница. Општа болница у Сремској Митровици је обавестила тужилцу и њеног супруга да је болница упутила захтев за набавку погребне опреме и сахрану новорођенчета од мајке АА, Комуналном предузећу „Сава“ из Сремске Митровице дана 15.12.1986. године, те да је истог дана ова услуга и извршена, а да је то била уобичајена процедура када су у питању мртва новорођенчад. У делу протокола под редним бројем 273 уписани су подаци о тужилци и порођају ...1986. године, а постоји и протокол патохистолошких анализа постељице и пупчаника.

С обзиром да је тужилца добила непотпуну документацију неопходну за утврђивање чињеница у вези судбине њеног детета рођеног ...1986. године, код ње се појавила озбиљна сумња у истинитост садржине исправа које су јој уручене као и усмених саопштења у болници, због чега до данас траје душевни бол тужилце. Тужилца се први пут заинтересовала за судбину њеног детета 2014. године када се обратила писаним путем Општој болници у Сремској Митровици, а Основном јавном тужилаштву у Сремској Митровици је поднела кривичну пријаву 13.03.2019. године.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање првостепени суд је усвојио тужбени захтев, примењујући одредбе члана 18. и 22. став 1. Устава Републике Србије као и члан 8. Европске конвенције о људским правима. Првостепени суд сматра да је на туженој терет доказивања да су надлежни државни органи и установе извршили обдукцију леша и исти сахранили, те да је тужилци достављена непотпунa документација, па постоји одговорност тужене која је заснована у пропусту да родитељима обезбеди разјашњење наводне смрти детета, као и у необезбеђивању могућности да виде дете за које су добили информацију да је умрло, тело преузму и да га сахране.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужене, утврдио да одговорност тужене није примарно заснована на пропустима њених органа, већ у пропусту да својим грађанима обезбеди делотворност истражних и других поступака у вези са односним аспектом породичног живота, који би омогућили тужилци да благовремено добије све информације о судбини свог детета, односно да сазна истину и тиме за будуће отклони сваку неизвесност и сумњу. У списима не постоји доказ да се тужилца обраћала надлежним државним органима са захтевом за спровођење истражног поступка, већ су се тужени и њен супруг обраћали Општој болници у Сремској Митровици тек 2014. године, када су поднели захтев да им се достави одговарајућа

документација, те је болница у кратком року поступила по њиховом захтеву и уз допис од 21.10.2014. године доставила део тражене документације за које је постојала техничка могућност, а тужила је имала могућност да против наведене медицинске установе поднесе тужбу ради накнаде штете, уколико су у поступању Опште болнице у Сремској Митровици постојале неправилности у раду и уколико је услед тих неправилности тужила претрпела штету, с обзиром да Општа болница у Сремској Митровици има парничну способност, као правно лице и да непосредно одговара за штету која је евентуално причињена њеним радом. Из достављене документације произлази да су о порођају у отпусној листи, обдукцији, спроводници леша евидентирани све релевантни подаци у одговарајућим регистрима, а евентуалне неправилности у раду медицинске установе не могу изазвати сумњу о предузимању радњи евидентираних у наведеној документацији, како то погрешно закључује првостепени суд. Из приложене документације и утврђених чињеница, посматрано у хронолошком низу почев од завршеног порођаја, произлази да у конкретном случају нема радње тужене предузете било чињењем било нечињењем, која би довела до недоумице и неизвесности тужиле у погледу пресудних чињеничних и правних питања о томе шта се стварно догодило са њеним дететом. Тим пре што се о томе први пут заинтересовала тек 2014. године када се обратила писаним путем Општој болници у Сремској Митровици, а Основном јавном тужилаштву у Сремској Митровици је кривичну пријаву поднела 13.03.2019. године.

По оцени Врховног суда другостепени суд је преиначењем првостепене пресуде погрешно применио материјално право, а тужила на то основано у ревизији указује.

На основу одредбе члана 145. став 2. Устава Републике Србије, судске одлуке се заснивају на Уставу, закону, потврђеном међународном уговору и пропису донетом на основу закона. Одредбом члана 16. став 2. Устава Републике Србије, прописано је да су општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни део правног поретка Републике Србије и да се непосредно примењују. Због тога се, од ратификације, и Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода непосредно примењује (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода „Службени лист Србије и Црне Горе, међународни уговори бр. 9/03, 5/05, 7/05 и „Службени гласник РС“ међународни уговори бр. 12/2010), што значи да судови своју одлуку могу непосредно да заснују и на тој Конвенцији.

Одредбом члана 8. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права на основу слобода прописано је право на поштовање приватног и породичног живота, тако што свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

У конкретном случају, тужила је приликом боравка у болници ради порођаја, а након што је добила информацију да је њено дете преминуло, није добила никакве информације, нити документацију о узроку смрти детета, налаз обдукције, нити јој је тело бебе предато да га сахрани, иако је она то захтевала, као и њен супруг. Супругу тужиле су само рекли да се детету омотала пупчана врпца око врата и да ће му доктор све објаснити. Када су тужила и њен супруг 2014. године поднели захтев Општој болници у Сремској Митровици да им се достави историја болести новорођенчета и мајке и остала медицинска документација достављена је одређена медицинска документација, при чему је утврђено да у периоду када се тужила породила није сахрањено нити кремирано ниједно дете, јер је надлежност за поступање са умрлим бебама имала болница. Дакле, иако део документације постоји, спроводница леша, део

порођајног протокола и део патолошког протокола, због недостатка целокупне медицинске документације, као и због чињенице да тужили и њеном супругу није дозвољено да виде бебу и да је сахране, код тужиле постоји сумња о судбини њеног прворођеног детета, па је Република Србија била дужна да одговори на њен захтев и да јој пружи тражене информације, што она није учинила. Својим неделотворним понашањем, тужена је тужили проузроковала штету, тако што јој је повређено право на поштовање породичног живота зајамчено одредбом члана 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, јер тужена није предузела адекватне мере које би довеле до разјашњења спорних околности у погледу судбине тужилиног детета, па тужила има право на новчано обештећење. Тужила се обраћала, како болничком особљу тако и надлежном органу тужене (подношењем кривичне пријаве) ради разјашњења околности везаних за наводну смрт њеног прворођеног детета, пошто јој није омогућено нити да га види нити да га сахрани, што је све код тужиле проузроковало оправдану сумњу у тачност података о смрти њеног детета, па због незнања о судбини свог детета она трпи душевне болове. Пошто тужена Република Србија има позитивну обавезу да омогући остваривање људских права гарантованих Уставом и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, коју је у овом случају занемарила тако што није адекватно одговорила на захтев тужиле да буде информисана о судбини свог детета, следи да је правилан закључак првостепеног суда да тужила има право на накнаду нематеријалне штете на основу одредбе члана 200. Закона о облигационим односима, у износу који је тај суд правилно одмерио и признао тужили.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке, применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима ревизијског поступка Врховни суд је донео на основу одредбе члана 153. став 1, 154. и 165. став 2. Закона о парничном поступку, с тим што су тужили признати трошкови на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије у износу од 22.500,00 динара, применом важеће Адвокатске тарифе. Тужила је ослобођена од обавеза плаћања судске таксе, због чега тужили нису признате таксе на ревизију.

**Председник већа-судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић